

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid uit de Eerste Kamer der Staten Generaal
Mw. K. van Dooren
Postbus 20017
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8825	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Brief wetsvoorstel Maatregelen Wet werk en bijstand	ons kenmerk ECSD/U201400645	datum 06 maart 2014

Geachte leden van de Eerste Kamer,

Binnenkort behandelt uw Kamer het wetsvoorstel Maatregelen Wet werk en bijstand (WWB). Wij willen u graag een aantal overwegingen meegeven op drie cruciale onderdelen van het wetsvoorstel Maatregelen WWB:

1. Samenhang met de drie decentralisaties en de benodigde beleidsvrijheid;
2. De privacy-aspecten van de kostendelersnorm;
3. Uitvoering en handhaving.

Ad. 1 Samenhang met de drie decentralisaties en de benodigde beleidsvrijheid

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel Maatregelen WWB aangenomen met een aantal wijzigingen. Ondanks de aanpassingen, perkt het wetsvoorstel de beleidsvrijheid van de gemeenten drastisch in. Met de Raad van State, die van oordeel is dat gemeenten beleidsruimte nodig hebben om maatwerk te kunnen leveren, betwijfelen wij of met het uniformeren van de arbeidsverplichtingen en het sanctiebeleid een belangrijk doel van het wetsvoorstel – namelijk activering – zal worden bereikt. De maatregelen belemmeren de sociale diensten te doen waarvoor ze zijn bedoeld: mensen terugleiden naar de arbeidsmarkt. Wij vragen daarom uw aandacht voor de beperking van de gemeentelijke beleidsvrijheid, de uitwerking van dit wetsvoorstel op de decentralisaties en de noodzaak van de monitoring van de stapelingseffecten van de verschillende wetgevingstrajecten.

Gemeentelijke beleidsvrijheid

Volgens de Wet werk en bijstand zijn gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van burgers die niet op eigen kracht aan de slag komen. Omdat voor de uitstroom naar werk maatwerk vereist is, is de WWB voorzien in vermindering en vereenvoudiging van de regelgeving. Gemeenten hebben meer mogelijkheden gekregen om eigen keuzes te maken. In het huidige wetsvoorstel worden die keuzes flink ingeperkt. Wij denken dat met het uniformeren van de arbeidsverplichtingen en het sanctiebeleid de beoogde resultaten van het wetsvoorstel niet worden bereikt.

Kostendelersnorm en mantelzorg

Met de Raad van State vragen wij uw aandacht voor de uitwerking van dit wetsvoorstel op de decentralisaties. Met de hervorming van de langdurige zorg zal de rol van mantelzorgers bij de ondersteuning van mensen in hun eigen omgeving groter worden. Wij denken dat mantelzorg met het

wetsvoorstel Maatregelen WWB eerder wordt afgeremd dan gestimuleerd. Het verlenen van mantelzorg door bloedverwanten in twee- of meerpersoonshuishoudens is immers geen uitzondering op de kostendelersnorm omdat deze personen ook voordelen hebben door kosten te delen. Als een bijstandsgerechtigde mantelzorg krijgt of verleent kan dit al snel leiden tot een verlaging van zijn uitkering. Dit staat haaks op de wens van gemeenten om de eigen kracht van mensen te stimuleren door ook het netwerk van de betrokkene bij de zorg te betrekken. Deze wet- en regelgeving werkt dat in onze optiek tegen, belemmert een integrale aanpak voor het gezin en verhoogt de maatschappelijke kosten.

Toename stapelingsrisico's en continuering stapelingsmonitor

Wij voorzien dat kwetsbare mensen door de risico's van nieuwe wetgeving en forse bezuinigingen meer en sneller een beroep zullen gaan doen op de bijzondere bijstand. Op basis van de eerste analyses uit de stapelingsmonitor¹ is al zichtbaar dat bij de potentiële stapeling van beleidsmaatregelen er negatieve effecten optreden voor bijvoorbeeld 75-plussers, chronisch zieken, Wajongers en intramuralen. Door de effecten van het beleid in beeld te brengen, kunnen tijdig passende maatregelen worden getroffen voor de burger en kunnen perverse prikkels en waterbedeffecten zoveel mogelijk voorkomen worden. Het is daarom van belang dat de stapelingseffecten van de verschillende wetgevingstrajecten in het kader van de 3-decentralisaties goed gemonitord blijven worden.

Ad. 2 Kostendelersnorm en privacy

Vanuit gemeenten krijgen we steeds meer vragen en opmerkingen over de kostendelersnorm in relatie tot privacy. De aandacht hiervoor wordt vergroot door de campagne voor het veilig gebruik van SUWInet, waar we op dit moment sterk op inzetten. De vraag waar gemeenten voor gesteld worden is hoe zij raadplegingen in SUWInet mogen verrichten om de kostendelersnorm te implementeren. Tot nu toe is er geen helderheid op dit punt. Wij willen graag dat de regeling die hierover helderheid geeft, zo snel mogelijk beschikbaar komt zodat gemeenten én burgers weten waar ze aan toe zijn.

De vraag hoe gemeenten raadplegingen in SUWInet mogen verrichten om de kostendelersnorm te implementeren, wordt duidelijk in een voorbeeld waarin een persoon uit een vijfpersoonshuishouden een bijstandsuitkering aanvraagt. Van de vier mede-inwoners zijn er twee zijn ouders (wel te betrekken bij de kostendelersnorm), één een inwonend studerend nichtje (uitgezonderd van de kostendelersnorm) en één een betalende kostganger (uitgezonderd van de kostendelersnorm). De vraag is wat je gezien de privacy van de laatstgenoemde twee personen mag vastleggen. Is de medebewoner verplicht om informatie aan onze klant te verschaffen? Mogen de uitvoerende instanties informatie over de medebewoner vastleggen in een dossier? En om welke informatie gaat het dan? Dit in verband met mogelijke bezwaar- en beroepzaken. En wat als deze medebewoner bezwaar of beroep aantekent tegen het vastleggen van deze informatie? Welke informatie over de medebewoner moet en mag er in een beschikking aan de klant staan? Dit zijn enkele vragen die gemeenten zichzelf stellen bij de implementatie van deze nieuwe wetgeving. Enerzijds wil de gemeente de privacy van deze personen respecteren. Anderzijds moet de gemeente het wetsvoorstel Maatregelen WWB uitvoeren en ergens vastleggen op welke grond de medebewoners niet betrokken zijn bij het berekenen van de kostendelersnorm.

Ad. 3 Uitvoering en handhaving

De implementatie van het wetsvoorstel vergt veel van de uitvoering van gemeenten. Zij krijgen te maken met krappere budgetten en een toenemende druk op de handavings- en uitvoeringscapaciteit. De huidige wetgeving biedt gemeenten ruimvoldoende mogelijkheden tot activering en sanctionering. Extra maatregelen zijn volgens gemeenten niet nodig. Desalniettemin kiest het kabinet voor harde maatregelen die kunnen leiden tot schrijnende gevallen.

In het wetsvoorstel en in het bijzonder in artikel 18 WWB worden de sancties voor een bijstandsgerechtigde en de verplichtingen die hij heeft aanzienlijk aangescherpt. Gemeenten lopen tegen de proportionaliteit van de hoogte van de sanctie in relatie tot de zwaarte van het vergrijp aan. De gevolgen van relatief kleine overtredingen zijn vaak buitenproportioneel. Bij niet nakoming van de verplichtingen moet het college de bijstandsverstrekking voor 1 tot 3 maanden weigeren. Daarmee wordt de discretionaire bevoegdheid van de gemeente omgezet in een verplichting. Gemeenten willen

---

¹ De stapelingsmonitor is een integraal databestand waarin alle Nederlanders en alle Nederlandse huishoudens voorkomen met hun gezinssamenstelling, hun inkomen, toeslagen en hun gebruik aan regelingen en voorzieningen in het domein van de zorg en de sociale zekerheid. Ontwikkeld door Ministerie van SZW, CBS, G4 en G32steden.

niet dat burgers de dupe worden van regels die te rigide zijn en verwachten dat maatschappelijke problemen eerder zullen toe- dan afnemen. Wij staan niet alleen in onze kritiek: de Raad van State is van oordeel dat deze sanctiemaatregel niet proportioneel is en adviseert het kabinet ervan af te zien. Wij wijzen u ook op het oordeel van de Raad voor de rechtspraak die van mening is dat de weigering van de bijstand zeer ingrijpend is voor de betrokkene, aangezien deze al op een bestaansminimum leeft. Het wetsvoorstel Maatregelen WWB zal dan ook leiden tot:

- Verhoging van schulden bij werkzoekenden.
- Groter beroep van werkzoekenden op andere gemeentelijke vangnetten zoals de bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, ondersteuning van de voedselbanken en de maatschappelijke opvang.
- Op grote schaal wijzigingen in de BRP (basisregistratie personen) die niet met de werkelijkheid overeenstemmen. Het thans voorliggende wetsvoorstel met de introductie van de kostendelersnorm maakt het voor (potentieel) bijstandsgerechtigden en hun medebewoners aantrekkelijk een ander adres in de BRP op te geven dan in werkelijkheid het geval is.

Tot slot

Wij zijn desgewenst graag bereid een en ander nader toe te lichten. Wij wensen u een goed en constructief debat toe.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Jantine Kriens
Voorzitter Directieraad

Voor meer informatie:

Eric de Rijk: Senior adviseur Public Affairs, 070 373 8352, Eric.deRijk@vng.nl

Jeannette de Ridder: Beleidsmedewerker Sociaal Domein, 070 373 8825, Jeannette.deRidder@vng.nl